

## תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח/ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאליס שנאמר כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתוב בתריה והביאותים אל הר קדשי וגו'

## תלמוד בבלי מסכת שבת דף סט/ב

אמר רב הונא היה מהלך (בדרך או) במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד חייא בר רב אומר משמר יום אחד ומונה ששה במאי קמיפלגי מר סבר כבריייתו של עולם ומר סבר כאדם הראשון... כל יום ויום עושה לו פרנסתו אפילו ההוא יומא וההוא יומא במאי מינכר ליה בקידושא ואבדלתא

## רש"י שבת דף סט/ב

מונה ששה - מיום ששם אל לבו שכחתו, ומשמר השביעי:  
משמר יום אחד ומונה ששה - וכל יום ששם אל לבו אינו משמר, דשמח עשה מלאכה אצל יום המחרת משמר, ולקמן מפרש דצנכך דאינו משמר לא עמיד נמי מלאכה, אלא כדי פרנסת היום:  
כבריייתו של עולם - ימי חול נמנו תחלה:  
כאדם הראשון - שנצרכה צערב שבת ויום ראשון למנינו שבת היה:

בקדושתא ואבדלתא - לזכרון צעלמא, שיהא לו שם יום חלוק משאר ימים, ולא תשתכח שבת ממנו:

רדב"ז

משאת המלך

גליוני הש"ס

מור וקציעה

## ספר פרשת דרכים - דרוש שלשה ועשרים

עוד נקדים מאי דאמרינן במדרש מעולם לא זזה שכינה מישראל בשבתות וימים טובים ואפילו בשבת של חול. והנה בפירוש מאי דקאמר ואפילו בשבת של חול, דלכאורה אין לו מובן, נהירנא דאדוני אבי זלה"ה סח לי דבהיותו לומד אצל הרב מוהר"ר ר' זרחיה גוטא ז"ל בא חכם אחד מן המערב ושאל לו פירוש מאמר זה, והרב לחדודי לתלמידיו אמר להם שיעיינו בו. ואדוני אבי ז"ל אמר שאפשר שהכוונה היא על פי מה שאמרו בגמרא ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא יום שבת שמונה ששה ימים ואח"כ שובת והשתא הכי קאמר דאפי' ביום זה ששובת זה האיש שאפשר שהוא חול גמור, אפילו הכי לא זזה שכינה מישראל, כיון שמן הדין חייב לשבות בו ולעשותו כשבת גמור:

## ספר בראשית פרק ב

(א) וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם:

(ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:

(ג) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

## מגן אבות

מגן אבות בדברו...מקדש השבת ומברך שביעי

## תיקוני זהר דף סט/א

אמר רבי אלעזר אבא יומא חד הוינא אזלי אנא ורבי יוסי, ואתא בריה דרב המנונא סבא מההוא עלמא, בדיוקנא דהאי עלמא ואזדמן לן בארחא כגוונא דמחמר בתרין חמרין, ושאינא (נ"א ושאל לון) מאי את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו, ואמר איהו מלין שפירין, אבל עם כל דא בעינא למשמע מפומך, אמר ליה ברי בודאי ברית איהו שקיל לשבת, ובגין דא (בראשית ירא שבת)

### באור הגר"א על תקו"ז - תיקון כג

ושאינא - צ"ל ושאל לנא:

ואמר איהו כו' - והענין בקיצור דשבתותי הוא מ' וס' של אפרסמון ... ולכן בשבת עונש מיתה וכתת מיתה בב"ד שלמטה ששם מ' מלקות מסט' דמ' שהוא תתאה וכן מיתה הוא מסט' דמ' כמ"ש בפ' פנחס נחית וסליק כו' וכתת הוא בב"ד שלמעלה ששם ס' פולסין דס' הוא למעלה בבניה וכן כרת שנכרת מס' פחות מבן ס' והן ס"ס דאשת זנונים סס המות אבל זכה נעשית לו סס חיים אפרסמונא דכיא ואלו הן שבתותי שניהם בבניה ומסע' הוא ב' שבתות שבת דמעלי שבת ודיום השבת וכן ב' קדושין דיום ולילה

### ספר פרי צדיק מאמר קדושת שבת - מאמר ב

וכמו שכל מעשה ימי בראשית צריכין תיקון על ידי אדם כך קדושת יום השבת שהוא גמר ימי בראשית והשביתה הבאה אחר המלאכה גם כן צריך תיקון על ידי האדם. ואף על פי שקדושתו קביעא וקיימא עדיין אינו בקביעות גמור בלב האדם בהתגלותו ושלא יכול לפסוק כלל ככל דבר הקבוע וקיים. אבל אחר ההשתדלות דימי המעשה הבאים אחריו בעבודת השם יתברך על ידי קדושת השבת דקביע הקודמת וזוכה לקדשו על ידי זכירתו ועל ידי עבודתו בימי החול אז זוכה לקדושת השבת בהתגלותו לבו בקביעות גמור הקיים לעד. ועל זה אמרו (שבת קיח ע"ב) אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין. היינו שבת ראשונה שמצד הקדושה דקביעא ביה מהשם יתברך שעל ידי זה יוכל לבוא אחר כך להשתדלותו בקדושה בימי החול ולזכות אחר כך לשבת שניה שמצד השתדלותו בימי החול. ואלמלי משמרין שניהם כהלכתן ולהגיע לתכלית הקדושה דיום השבת אז היו זוכין מיד להיות חרות מן השעבוד ומיצר הרע ונגאלין מכל מיני שיעבוד הנמשכין מצד עולם הזה שהוא היפך השביתה

### ספר מחשבות חרוץ - אות כא

ועיקר הדבר מציאה אלא שאינו בא אלא אחר היגיעה. וכמו שנאמר (משלי ד', ב') כי לקח טוב נתתי לכם שהתורה היא במקח ובמתנה כמו שאמרו ז"ל (שמות רבה כ"ח, א') והיינו דמצד יגיעת אדם תחילה הוא כאילו במקח זוכה בה אבל סוף הוא רק במתנה. ואחר כל השתדלות אדם בששת ימי המעשה הוא נקבע אחר כך בלב בשבת בקדושה דקביע וקיימא הבא מצד ה' יתברך בלא השתדלות אדם כלל. ועל כן כל יום טוב דישראל מקדשי נקרא גם כן שבת שאחר השתדלות ישראל ה' יתברך קובע בו קדושה שלו. ויש שמונה ששה ואחר כך מקדש השביעי כברייתו של עולם כמו שאמרו בשבת (ס"ט ע"ב). היינו כפי סדר הראוי להשתדלות האדם הנברא בדמות העליון. ומקדש אחד ואחר כך מונה ששה כאדם הראשון כי צריך אתערותא דלעילא הקודמת דלולי זה לא יוכל להשיג בהשתדלות וכמו ימי הספירה שהם אחר שבת דפסח הנזכר: ועל זה הוא הקדמת אנכי ללא יהיה לך במתן תורה שבא שלא בדרך ציווי דאהתחלת אמונה לא שייך ציווי דאם לא יאמין לא ישמע לציווי. רק התחלת האמונה הוא מה' יתברך ששופע בלב בני ישראל להיות מאמינים ומשיגים אור זה דאנכי וכו' ואז אחר כך יוכל לבוא בהשתדלות דמצוות התורה. וכך כשבראו ה' יתברך לאדם הראשון הכניסו ליום השבת מיד לקלוט הקדושה הגדולה שבו כדי שיוכל אחר כך להשתדל בימי המעשה שיגיע לזה אחר כך בשבת השניה על ידי השתדלותו. וזהו השתי שבתות שאמרו (שבת קי"ח ע"ב) דאלמלא משמרין כהלכתן וכו':

...

והנה ידוע שני ההי"ן דשם הוי"ה הם שתי שבתות. ומצד ה' יתברך מעילא לתתא שבת עליונה קודמת לששת ימי המעשה ושבת תחתונה באה אחריהם. אבל מצד השגת ישראל מתתא לעילא הוא בהיפך מתחילה משיגים קדושת ה' יתברך השוכן אתם בתוך טומאותם ובמדריגה תחתונה. ואחר ההשתדלות יגיע לשבת העליונה בבניה שבלב

שנברא בהם לב טהור מכל טומאה. וזהו השבת הגדול תרעא דחירו דיובל הגדול הבא אחר שבע שבתות השנים שיש בהם שבע שני שבת שהיא השביעית שבכל שמיטה שגם היא צריכה לבירורים וזיקוקים שבע פעמים. ונגדם היא גם כן שמיטה השביעית שבע שנים שהוא בירור קדושה זו הבאה אחר ההשתדלות ואז זוכה אחר כך לשנת היובל שהוא שבת העליונה:

## משנה מסכת אבות פרק ג

(יג) רבי עקיבא אומר...

(טו) הכל צפוי, וְהַרְשׁוּת נְתוּנָה, וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדוּן. וְהַכֹּל לְפִי רֵב הַמַּעֲשֶׂה:

## משך חכמה על בראשית פרק א פסוק כו

(כו) נעשה אדם בצלמנו - הצלם האלקי הוא הבחירה החפשית בלי טבע מכריח רק מרצון ושכל חפשי, והנה ידיעתו יתברך אינה מכרעת הבחירה כי אין ידיעתו באה נוספת כדיעה של בשר ודם הבאה מהחושים רק היא עצמותו יתברך וכמו שכתב הרמב"ם, (ה' תשובה ספ"ה) והנה אם כי אין ביכולת בנו להבין איך היא כי אילו ידעתיו הייתי רק זאת אנו יודעים שלהבחירה החפשית הוא מצמצום האלקות שהשי"ת מניח מקום לברואיו לעשות כפי מה שיבחרו ושלל ממפעליהם הגזירה וההחלטה בפרטיות, ולכן אמר אל לבו (בראשית רבה ח-ג) נעשה אדם בצלמנו. פירוש, שהתורה מדברת בלשון בני אדם שאמר נניח מקום לבחירת האדם שלא יהא מוכרח במפעליו ומחויב במחשבותיו ויהיה בחירי חפשי לעשות טוב או רע כאשר יחפוץ נפשו ויוכל לעשות דברים נגד מזגי טבעו ונגד הישר בעיני ד', ולכן מדבר בלשון רבים כאשר בכ"מ לשון אלדות לשון רבים וכמו אשר לו אלקים קרובים אליו (דברים ד, ז) וכן כל לשון מרות כמו שפירש"י פ' וירא (כ, יג) על קרא דכאשר התעו אותי אלקים כו' יעו"ש, ועיין ירושלמי סוף פ' הרואה.

וזה כוונת רבותינו במדרש (בראשית רבה ח-ג) ר' אמי אמר בלבו נמלך משל למלך שבנה פלטרין ע"י אדריכל ראה אותה ולא ערבה לו על מי יש להתרעם לא על אדריכל הוי ויתעצב אל לבו, כי בבחירת האדם החפשית הוסיפו לעשות רע לכן ניהם ד' על האדם הבחירי אשר עשה ובמשל האדריכל לפי דרכנו הוא כח האלקי המצמצם לתת מקום לבריותיו להיות חפשים ולבחור כאשר ירצו, והמקובלים ומהם הרמב"ן (כאן ב, ז) דברו בזה נשגבות ויובנו לפי דברינו ודו"ק.

## ספר פרי צדיק פרשת וישב - אות יא

כבר אמרנו שמה שכתב הרמב"ם (שם פ"ה) שהוא מה שאמר הנביא, כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו', נתכוין גם כן למה שאמרו בזוהר חדש שבמקום שיש ידיעה אין בחירה כלל ויש מקום שברא השם יתברך שנמסר הבחירה לאדם. ולעתיד יברר השם יתברך על ידי שיעשו כל ישראל תשובה מאהבה שיהיו זדונות נעשות כזכיות. והוא מה שאמרו (שבת פט ע"ב) אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות ובאות מו' ימי בראשית ועד עכשיו. והיינו שבמאמר בראשית ניכר תוהו ובוהו שמרמו על מעשיהן של רשעים כמו שאמרו (בראשית רבה פ' ב) והוא שבאמת גזרה כן חכמתו יתברך שמו כשהאציל הבריאה שיהיה ברישא חשוכא והדר נהורא דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא כמו שאמרו בזוהר הקדוש (ח"ב קפד א) ואז כשלג ילבינו שזדונות נעשות כזכיות. והיינו שאז יברר השם יתברך שלא היה הדבר נעשה בבחירתו כלל וכמו שכתב האריז"ל שבמקום שיש ידיעה אין בחירה כלל. והוא שבז' מדות תחתוניות שהם ז' ימי בראשית שם הבחירה נתונה ובג' ראשונות בעתיקא אין בחירה באמת וכמו שיבורר אחר שיזכו על ידי תשובה מאהבה שזדונות נעשות כזכיות. וזהו שנאמר בפסוק דרשו ה' בהמצאו קראוהו וגו', יעזוב רשע דרכו וגו', שהמכוון שזהו התפלה שיתפלל להשם יתברך שיעזוב רשע דרכו וגו' שגם כח התשובה הוא ביד השם יתברך ועל זה נאמר קראוהו וגו'. ויוכל חס וחלילה לבא מזה לידי טעות ולומר שאין בחירה כלל שהכל ביד השם יתברך ובאמת שהידיעה והבחירה שניהם אמת וכאמור אך שאין כח לנו שאנחנו בעולם העשיה להבין זאת ועל זה אמר הכתוב, כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו'. וכן בסוף פרשת שובה כתיב ממני פריך נמצא והוא גם כן מרמו על הבירור אחר שיעשה האדם תשובה מאהבה שיהיו נעשות הכל כזכיות. ופרי נקרא מעשה האדם כמו שמצינו לטובה (סוטה מו סע"א) שלא הניחו לעשות פירות מאי פירות כו', אלא מצות עיין שם וכן (במדרש תנחומא ריש פרשת נח) פרי צדיק כו', תולדותיו של אדם אלו מעשיו הטובים. וכן בהיפך חס וחלילה נקראו פירות רעים כענין מה

שנאמר קויתי לעשות ענבים ויעש באושים. ואחר שיעשה האדם תשובה מאהבה אז יברר השם יתברך ממני פריך נמצא שכל הפעולות מהשם יתברך כעין מה שנאמר, כי גם כל מעשינו פעלת לנו וכמו שאמרו שסדורות ובאות מו' ימי בראשית. רק איך יוכל להבין זאת על זה אמר הכתוב מי חכם ויבן אלה נבון וידעם הזכיר ג' מדות חכמה בינה דעת חכם נבון וידעם. והוא שמחיבור חכמה ובינה יבא הדעת כמו שאמרנו במה שנאמר, כי תבא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם חכמה מוחא בינה לבא וכשיתחבר חכמת המוח שיהיה כפי בינת הלב יזכה לבחינת הדעת. וידוע, כי הדעת פנימיות הכתר וזהו שנאמר וידעם. כי ישרים דרכי ה' על דרך מה שנאמר ולא דרכיכם דרכי. וצדיקים ילכו בס, היינו שהצדיקים מבררין את עצמם בכל כחם במדת הפחד והיראה להתגבר על היצר הרע שהרשות נתונה בעולם העשייה. ואחר כך אם חס וחלילה יפלו ביד היצר הרע מבררין את עצמם על ידי תשובה עלאה מאהבה. ואז השם יתברך מברר אותם ואומר ממני פריך נמצא וחטאיכם כשנים הללו שסדורות ובאות מו' ימי בראשית כאמור. ופושעים יכשלו בס שעל ידי כן יוכלו הפושעים להתפקד ולומר דלית דין חס וחלילה כיון שהכל בא מהשם יתברך. אבל באמת ישרים דרכי ה' שהכל צפוי והרשות נתונה וכאמור:

### **תיקוני זהר דף לח/א**

ומאן דמנע רזא דעקרא דתרי תורות, כאלו אהדר עלמא לתהו ובהו, ואלין אינון דאמרין דלא אורייתא אלא כפשטה, ולית בה רזא אחרא, ואינון דו פרצופין, איהו ג"ן סדרים דאתמר בה גן נעול אחותי כלה, גן נעול מסטרא דס' סתומה, ו' איהו נעול בשית יומי דשבוע, הדא הוא דכתיב (יחזקאל מ"ו) יהיה סגור ששת ימי המעשה, וביום השבת יפתח, ובשבת בגין דלא תהא כנועל דלת בפני לווין, דאתמר בהו לוו עלי ואני פורע, איהי פתיחא לגביהו דאינון נשמתין יתירין:  
ובאלין דלא מלווין לה ולא אוסיפין לשבתות ולימים טובים, איהי סתימא להון, ובגין דא כל המוסיף מוסיפין ליה, ודא תוספת נשמתא יתירא, ואיהי תוספת רוחא דקדושה, וכל הגורע גורעין ליה ההיא נשמה יתירה, ואשתאר עני, ואם הוא חכם אסתלק מיניה חכמתיה, ואם הוא עשיר בממונא אסתלק מניה, ואשתאר עני יבש, כמה דאיהו:

### **באור הגר"א על תקו"ז - תיקון יט**

בשית יומי דשבוע כו' - כנגד הוא"ו:

כנועל דלת בפני לווין - כמש"ו לוו עלי כו' ור"ל נועל דלת ד' של ד"ו פרצופין שה"א של בינה מתחלק לזו"נ ד"ו פרצופין ו' לעד"א ו"ק ד' מל' כידוע ו' שולט כל ימי החול ו' ימים ד' מל' שולטת ביום שבת לכן שבת ל"ל מגרמה כלום דלה כמו מל' רק מה שמקבלת מו"ק לכן כל ששת ימי המעשה צריך להכין לשבת מחד שבתך לשבתך וכל ימות החול סגור הד' שהוא דלת ובשבת נפתחת ושלטא ומ"מ הכל מתברכים על ידה דכשמשפיעים לה מתברכין מלמעלה וכן כל ימי המעשה מתברכין על ידי שבת כשמכניס לה והיא עטרת וכלילא משלש ראשונות כידוע